

Datum van
inontvangstneming

:

23/05/2014

Zaak C-195/14

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

18 april 2014

Verwijzende rechter:

Bundesgerichtshof (Duitsland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

26 februari 2014

Verzoeker en eiser tot „Revision“:

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände
– Verbraucherzentrale Bundesverband e. V.

Verweerster en verweerster in „Revision“:

Teekanne GmbH & Co. KG

BUNDESGERICHTSHOF

BESCHIKKING

(omissis)

uitgesproken op:

26 februari 2014

(omissis)

In de zaak

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände –
Verbraucherzentrale Bundesverband e. V., (omissis) Berlijn,

verzoeker en eiser tot „Revision“,

(omissis)

tegen

Teekanne GmbH & Co. KG, (omissis) Düsseldorf,

verweerster en verweerster in Revision,

(omissis)

[Or. 2]

heeft de eerste Zivilsenat (burgerlijke kamer) van het Bundesgerichtshof (omissis) de volgende beslissing gegeven:

I. De behandeling van de zaak wordt geschorst.

II. Het Hof van Justitie van de Europese Unie wordt verzocht om uitlegging van artikel 2, lid 1, sub a, van richtlijn 2000/13/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 maart 2000 betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgeving der lidstaten inzake de etikettering en presentatie van levensmiddelen alsmede inzake de daarvoor gemaakte reclame (PB L 109, blz. 29), in de voor het laatst bij richtlijn 2013/20/EU van de Raad van 13 mei 2013 (PB L 158, blz. 234) gewijzigde versie. Daartoe wordt het Hof verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag:

„Mogen de etikettering en presentatie van levensmiddelen alsmede de daarvoor gemaakte reclame door het voorkomen, de beschrijving of de grafische voorstelling, de indruk wekken dat een bepaald ingrediënt aanwezig is, terwijl dit ingrediënt in werkelijkheid ontbreekt, en dit enkel blijkt uit de lijst van ingrediënten overeenkomstig artikel 3, lid 1, punt 2, van richtlijn 2000/13/EG?”

[Or. 3]

Motivering:

- 1 I. Verweerster verhandelt onder de naam „FELIX HIMBEER-VANILLE ABENTEUER” (FELIX FRAMBOOS-VANILLE AVONTUUR) een vruchtenthee, met een verpakking waarop afbeeldingen van frambozen en vanillebloesems staan, en de aanduidingen „nur natürliche Zutaten” („enkel natuurlijke ingrediënten”) en „FRÜCHTETEE MIT NATÜRLICHEN AROMEN” („VRUCHTENTHEE MET NATUURLIJKE AROMA’S”). In werkelijkheid bevat deze thee geen bestanddelen of aroma’s van vanille of frambozen.
- 2 Volgens verzoekster, het in de lijst van gekwalificeerde lichamen overeenkomstig § 4 van het [Gesetz über Unterlassungsklagen bei Verbraucherrechts- und anderen Verstößen] (Duitse wet betreffende vorderingen tot staking bij schendingen van

het consumentenrecht en andere schendingen) opgenomen Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände, misleidt deze informatie op de verpakking van de verweersters thee de consument over de inhoud. Op basis van de naam van het product, de afbeeldingen van frambozen en vanillebloesems, en de toevoeging „enkel natuurlijke ingrediënten” in de gouden cirkel verwacht de consument dat de thee bestanddelen van vanille en framboos, en in ieder geval natuurlijk vanillearoma en natuurlijk frambozenaroma bevat.

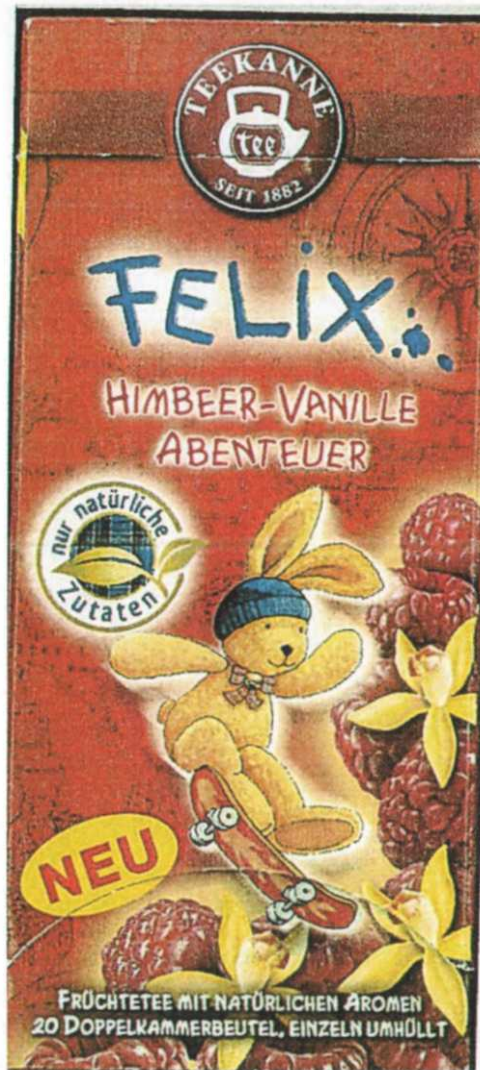
3 Verzoeker heeft gevorderd:

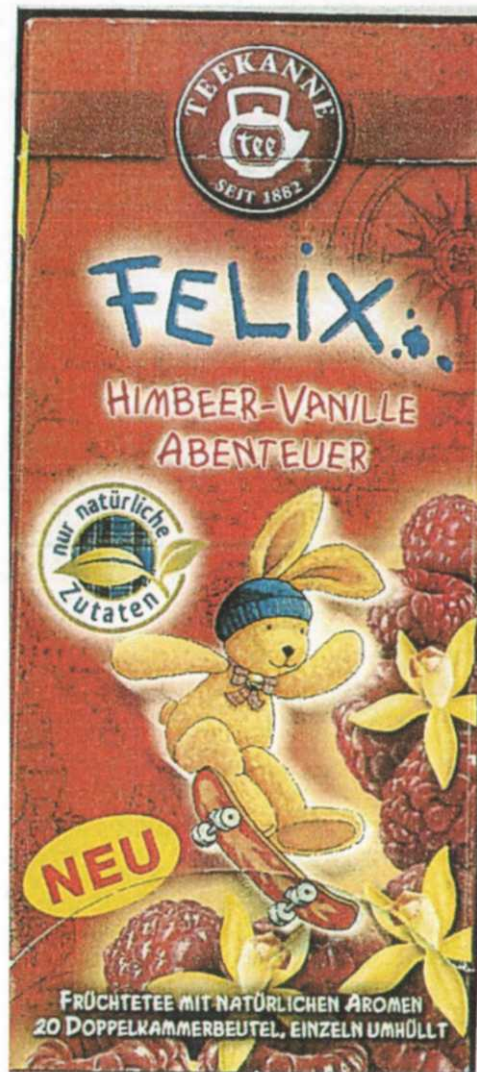
verweester op straffe van nader bepaalde dwangmiddelen verbod op te leggen om in het kader van economische handelingen, voor thee zoals hieronder afgebeeld, met de benaming „HIMBEER-VANILLE-ABENTEUER” en/of de afbeelding van frambozen en vanillebloesems, reclame te maken of te laten maken, wanneer het product geen bestanddelen van frambozen en vanille bevat:

[Or. 4]

[Or. 5]

[Or. 6]

4 Bovendien heeft verzoeker een vergoeding voor aanmaningskosten ten bedrage van 200 EUR gevorderd.

5 II. De appelrechter heeft de in eerste aanleg toegewezen vordering (omissis) afgewezen (omissis). [Or. 7] Hij heeft daarbij geoordeeld dat geen sprake was van misleiding in de zin van § 4, punt 11, van het [Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb] (Duitse wet inzake de oneerlijke mededinging; hierna: „UWG”) juncto § 11, lid 1, tweede volzin, punt 1, van het [Lebensmittel-, Bedarfsgegenstände- und Futtermittelgesetzbuch] (Duits wetboek inzake levensmiddelen, consumptiegoederen en diervoeder; hierna: „LFGB”), en evenmin overeenkomstig § 5, lid 1, eerste volzin, en tweede volzin, punt 1, UWG. Beide feitencomplexen moeten overeenstemmend richtlijnconform aldus worden uitgelegd dat de verwachting van de redelijk geïnformeerde, omzichtige en oplettende gemiddelde consument bepalend is. Uit de eveneens op de verpakking aangebrachte lijst van ingrediënten blijkt dat de natuurlijke aroma's een

frambozen-, respectievelijk vanillesmaak hebben. Daardoor is zonder twijfel tot uitdrukking gebracht dat de gebruikte aroma's niet uit frambozen en vanille zijn gewonnen, maar enkel deze smaak hebben. De juiste en volledige informatie door de lijst van ingrediënten volstaat volgens de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie om een misleiding uit te sluiten.

- 6 III. De beslechting van het geschil hangt af van het antwoord op de vraag of de etikettering en presentatie van levensmiddelen alsmede de daarvoor gemaakte reclame, volgens artikel 2, lid 1, sub a, van richtlijn 2000/13/EG door het voorkomen, de beschrijving of de grafische voorstelling de indruk mogen wekken dat een bepaald ingrediënt aanwezig is, terwijl dit ingrediënt in werkelijkheid ontbreekt, en dit enkel blijkt uit de lijst van ingrediënten overeenkomstig artikel 3, lid 1, punt 2, van richtlijn 2000/13/EG.
- 7 1. Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft, toen de door richtlijn 2000/13/EG vervangen richtlijn 79/112/EEG van de Raad van 18 december 1978 betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgevingen der lidstaten inzake etikettering en presentatie van levensmiddelen bestemd voor de eindverbruiker alsmede inzake de daarvoor gemaakte reclame (PB 1979, L 33, blz. 1) nog van kracht was, herhaaldelijk geoordeeld dat ervan moet worden uitgegaan dat de consument, wiens aankoopbeslissing wordt bepaald door de samenstelling [**Or. 8**] van de producten, eerst de krachtens artikel 6 van deze richtlijn verplichte lijst van ingrediënten leest [zie arrest Hof van 26 oktober 1995, Commissie/Duitsland, C-51/94, Jurispr. blz. I-3599 (omissis), punt 34; 9 februari 1999, Van der Laan, C-383/97, Jurispr. blz. [I-731] (omissis) punten 37 en volgende en 43, en 4 april 2000, Darbo, C-465/98, Jurispr. blz. I-2297 (omissis), punt 22 en volgende]. Het eventueel bestaande gevaar dat consumenten daarbij in bepaalde gevallen worden misleid, is gering en kan derhalve de anders in een grensoverschrijdende situatie rechtmatige belemmering van het vrije goederenverkeer niet rechtvaardigen [arrest Hof (omissis), Commissie/Duitsland, [C-51/94], punt 34].
- 8 2. De appelrechter heeft onder verwijzing naar de twee voornoemde arresten van het Hof uit de jaren 1999 en 2000 geoordeeld dat de consument wiens aankoopbeslissing wordt bepaald door de samenstelling van de producten, eerst de verplichte lijst van ingrediënten leest, en dat de vermeldingen „vruchtenthee met natuurlijke aroma's” en „enkel natuurlijke ingrediënten” de in de concrete samenstelling van de thee geïnteresseerde gemiddelde consument, die zich aan de hand van de lijst van ingrediënten kan en zal informeren, dus niet zal misleiden. Een gemiddelde consument die niet geïnteresseerd is in de samenstelling, kan door genoemde vermelding evenwel niet worden misleid, aangezien hij helemaal niet erbij stilstaat welke boodschap met de informatie over de inhoud van de verpakking wordt gegeven.
- 9 3. De Senat betwijfelt of deze zienswijze, gelet op de omstandigheden van het onderhavige geval, in overeenstemming is met artikel 2, lid 1, sub a, van richtlijn 2000/13/EG, dat in punt i bepaalt dat de etikettering en de wijze waarop deze is

uitgevoerd [**Or. 9**] de koper onder meer niet mogen kunnen misleiden ten aanzien van de hoedanigheden en samenstelling van het levensmiddel.

- 10 a) Kenmerkend voor het onderhavige geval is dat verweerster een gearomatiseerde vruchtenthee met framboos-vanillesmaak aanbiedt, waarbij het meermaals opvallend weergeven van de afbeelding van frambozen en vanillebloesems, het herhaaldelijk vermelden van „met natuurlijke aroma’s”, en de eveneens herhaalde afbeelding van een grafisch vormgegeven zegel „enkel natuurlijke ingrediënten” op de verpakking van de theezakjes, suggereren dat de smaak van het product mee wordt bepaald door uit frambozen en vanilleplanten gewonnen aroma’s. De presentatie van verweersters product is dus zo ontworpen dat zij ook bij een redelijk geïnformeerde, omzichtige en oplettende gemiddelde consument de verkeerde indruk kan wekken dat de natuurlijke aroma’s die de smaak van de door verweerster aangeboden thee mee bepalen, uit dergelijke vruchten en planten worden gewonnen. De presentatie van verweersters bestreden product kan bovendien de hierboven aangeduide consument ervan weerhouden om kennis te nemen van de informatie in de op de verpakking van het product – aanzienlijk kleiner – weergegeven lijst van ingrediënten, waaruit de juiste feiten blijken.
- 11 b) Volgens de Senat moet de etikettering van verweersters product in deze omstandigheden, rekening houdend met het feit dat volgens punt 6 van de considerans van richtlijn 2000/13/EG bij iedere vorm van reglementering op het gebied van de etikettering van levensmiddelen in de eerste plaats dient te worden uitgegaan van de noodzaak de consumenten – die volgens punt 8 van de considerans van deze richtlijn in staat moeten worden gesteld met kennis van zaken hun keuze te bepalen – voor te lichten en te beschermen, wordt beschouwd als mogelijk misleidend in de zin van artikel 2, lid 1, sub a, punt i, van richtlijn 2000/13/EG. Deze beoordeling stemt mogelijkerwijs overeen met de zienswijze van de Commissie. De Commissie heeft met betrekking tot de regeling van artikel 7, leden 1, sub d, en 4, van verordening (EU) nr. 1169/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011 betreffende de verstrekking van voedselinformatie aan consumenten, tot wijziging van verschillende verordeningen van de Europese Gemeenschappen (PB L 304, blz. 18), die volgens artikel 55, lid 2, van deze verordening geldt met ingang van 13 december 2014, waarin wordt bepaald dat voedselinformatie niet misleidend mag zijn door via de presentatie, beschrijving of afbeelding de aanwezigheid van een bepaald levensmiddel of ingrediënt te suggereren terwijl het in werkelijkheid een levensmiddel betreft waarin een van nature aanwezig bestanddeel of normaliter gebruikt ingrediënt is vervangen door een ander bestanddeel of een ander ingrediënt, in de wetgevingsprocedure gemeend dat geen nood was aan een regeling, onder verwijzing naar de reeds bestaande informatievereisten voor de beschrijving van een levensmiddel en het vermelden van de ingrediënten in de lijst van ingrediënten, alsook de voorschriften inzake de algemene bescherming tegen misleiding en de bijzondere voorschriften inzake beschrijving van bepaalde levensmiddelen (omissis).

- 12 4. De prejudiciële vraag moet volgens de Senat niet worden beoordeeld op basis van artikel 16 van verordening (EG) nr. 178/2002 van het Europees Parlement en de Raad van 28 januari 2002 tot vaststelling van de algemene beginselen en voorschriften van de levensmiddelenwetgeving, tot oprichting van een Europese Autoriteit voor voedselveiligheid en tot vaststelling van procedures voor voedselveiligheidsaangelegenheden (PB L 31, blz. 1), in de voor het laatst bij verordening (EG) nr. 596/2009 gewijzigde versie. Daarin is weliswaar bepaald dat de etikettering van, de reclame voor en de aanbiedingsvorm van levensmiddelen, met inbegrip van de vorm, het uiterlijk en de verpakking ervan, het gebruikte verpakkingsmateriaal, de wijze waarop zij worden gepresenteerd, **[Or. 11]** de omgeving waarin zij zijn uitgesteld, alsmede de informatie die erover wordt verstrekt via ongeacht welke kanalen, de consument niet mogen misleiden, maar de regelingen in artikel 2, lid 1, sub a, van richtlijn 2000/13/EG en in § 11 LFGB, waarbij deze zijn omgezet in Duits recht, vormen specifieke, en dus in verhouding tot artikel 16 van verordening (EG) nr. 178/2002 bij voorrang toe te passen bepalingen van de levensmiddelenwetgeving (omissis).
- 13 5. De prejudiciële vraag is ook nog van belang wanneer de regeling van artikel 2, lid 1, sub a, van richtlijn 2000/13/EG op 13 december 2014 niet langer van kracht is, in ieder geval voor dan nog betwiste schadevorderingen, vorderingen uit ongerechtvaardigde verrijking, vorderingen tot winstafdracht, voorbereidende subsidiaire vorderingen tot informatieverstrekking en inzake rekening en verantwoording, ter handhaving van dergelijke vorderingen, en vorderingen tot vergoeding van aanmaningskosten. **[Or. 12]**

De beantwoording van de prejudiciële vraag is bovendien ook dan voorts van belang voor beslissingen die zullen moeten worden genomen bij soortgelijke stakingsvorderingen na een eenzijdige of gezamenlijke verklaring dat de zaak is geregeld.

(omissis)